

PER ERIK LUND, REDAKTIONSCHEF
pererik.lund@sandaren.se, 010-199 39 79
CHRISTINA LARSSON, REPORTER
christina.larsson@sandaren.se, 031-69 32 38

EU 60 ÅR

Säkerhetspolitiken allt viktigare i krisens skugga

Hur mår 60-åringen? Med Brexit och andra öppna inre stridigheter är det lätt att sätta en krisstämpel på den Europeiska unionen. Men det finns också ljuspunkter i den uppenbara brytningstid som det europeiska samarbetet just nu befinner sig i.

I lördags var det 60 år sedan Romfördraget skrevs under. I samband med firandet arrangerade Utrikespolitiska institutet (UI) ett seminarium om läget i unionen efter 60 år.

Att EU just befinner sig i en alldeles unik situation och kris var panelen med journalisten Annika Ström Melin, Göran von Sydow från Svenska institutet för europapolitiska studier, UIs europachef Björn Fägersten och seminarieleddaren Mats Karlsson från UI, överens om. Det gäller framförallt Brexit: vilken betydelse det kommer att få att Storbritannien som första land beslutat sig för att lämna unionen.

– EU är en process som handlat om fördjupning och breddning. Nu sker för första gången en riktig splittring, det är ett speciellt läge, sade Göran von Sydow.

Annika Ström Melin, som bevakar EU för Dagens Nyheter, gav en målande bild av hur det ser ut när regeringscheferna anländer till EUs toppmöten.

– Theresa May ser inte bekväm ut, verkar inte vilja vara där. Frankrikes Hollande ser mindre och mindre ut för varje gång, ingen lyssnar på honom längre. Polens Beata Szydło är arg som ett barn när hon kommer. Ungerns Viktor Orban vill prata med alla journa-

FAKTA

Romfördraget

- Syftar på två olika fördrag som signerades den 25 mars i Rom av Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland.
- 1) Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom-fördraget)
- 2) Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG-fördraget).

listor. Angela Merkel säger ingenting, annat än vad som ska hända på mötet.

Stefan Löfven?

– Han verkar trivas bättre och bättre. Särskilt efter långa och sena förhandlingar.

MEN HENNES samlade intryck nu är att det inte finns någon stark känsla av sammanhållning i EU. Det är många politiskt giftiga frågor just nu, till exempel migrationsfrågan, och det är svårt att hitta lösningar, slitningarna mellan länder är tydliga.

Björn Fägersten konstaterade att EU mår bättre för tio år sedan, i samband med 50-årsfirandet. De senaste tio åren har varit fullt av kriser, och EUs arbete har oftare varit konfliktskapande än konfliktlösande. Samtidigt växer EUs säkerhetspolitiska roll i en orolig omvärld.

– EU är numera inte bara en struktur för säkerhet, utan också en aktör för säkerhet. I en omgivning präglad av instabilitet, och med ett USA som drar sig tillbaka,

Tysklands Angela Merkel i samspråk med Nederländernas premiärminister Mark Rutte i samband med firandet av Romfördraget i lördags.

FOTO: ANDREW MEDICHINI/AP

ka, har EU mycket att arbeta med när det gäller säkerhetspolitiken.

Finns det några ljuspunkter mitt i 60-årskrisen? Ja, kriser är ju som bekant också möjligheter. Brexit kommer att visa vilka enorma kostnader, inte bara i pengar, ett utträde innebär, och kommer att avhålla andra utträdessugna stater. Undersökningar i Tyskland och Österrike visar att stödet för EU är rekordstort bland unga människor.

En viktig faktor för EUs fortsatta utvecklingen, menade panelen, är hur den konstitutionella

och pluralistiska demokratin kan överleva. Här gäller det att övervinna båda populistiska strömningar och en alltför teknokratisk politik.

– Populismen och teknokratin har det gemensamt att de inte erkänner avvikelser från det man själv uppfattar som sanningen, sade Göran von Sydow.

I DETTA sammanhang kan parlamentsvalet i Nederländerna nyligen ses som ett positivt tecken, då framgångarna för populist- och extremistpartier inte blev så stora

som befarat. Ett liknande resultat i valen i Tyskland och Frankrike senare i år kan förstärka denna utveckling.

Men det är viktigt att EU får en ny ”berättelse”. Den första gällde freden. Sedan kom betoningen på sociala frågor. Göran von Sydow tror att berättelsen om EU som en garant för säkerhet och en europeisk livsmodell kan bli en sådan vinnande berättelse.

– Frågan är hur bekväma vi i Sverige är inför den berättelsen.

PER ERIK LUND

Svårt fylla 60 för EU

FYRA DAGAR efter sitt 60-årsfirande i Rom får EU denna utgivningsdag ta emot sin första utträdesansökan. Storbritannien inleder därmed formellt processen som ska leda till att de brittiska öarna om kanske två år lämnar unionen.

Under sina första 30 år var EU inriktat på vad som kallas funktionell integration för att så skapa samarbeten, beroenden och varaktig fred. Genom att komma överens om att ge upp den nationella suveräniteten på utvalda politikområden och överföra kompetenser till den europeiska gemenskapen så skulle Europa vävas allt tätare samman. Det började med

kol- och stålindustrin (krigsnäringarna), fortsatte med jordbruket (moderniseringen) och samlade den yttre handeln i en tullunion.

Det var en framgångsrik strategi för fred och välbefinnande. Men inbyggt i processen ligger att den hela tiden måste fortsätta mot nya mål. Och utveckling har 60-åringens andra 30-årsperiod bjudit på i överflöd.

GEMENSKAPEN BLEV en union med Maastrichtfördraget som trädde i kraft för 25 år sedan. Tullunionen har blivit en inre marknad med fri rörlighet för både pengar, varor, tjänster och människor. Gränskontrollerna mellan de

» Medlemstalet har mer än fördubblats när tidigare alliansfria och Sovjetdominerade stater under kalla kriget kommit med.

ASPEKT

Anders Mellbourn

flesta medlemsstaterna har försvunnit genom Schengensamarbetet. Medlemstalet har mer än fördubblats när tidigare alliansfria och Sovjetdominerade stater under kalla kriget kommit med. Många av staterna har infört gemensam valuta, (euron). Europaparlamentet direktväljs vid gemensam valdag. Institutioner för en gemensam utrikes- och försvarspolitik har tillskapats och ett konstitutionellt fördrag ger ram för verksamheten.

MEN ALL ny struktur under 30 år har inte givit samma funktionella resultat som tidigare. Den gemensamma valutan har inte

stabiliserat utan spätt på ekonomiska kriser. Någon gemensam politik och hållning inför flyktingströmmarna från Mellanöstern och Afrika har inte gått att uppnå. EU får ta skott för den demokratiska politikens kris över hela världslinjen. Det finns idag en uppgivenhet, oro och rädsla i Europa. Det talas på allvar om risken för EU:s upplösning och till och med för krig i Europa igen.

Men kanske finns också i den nya dramatiska hotbilden för EU och Europa insikten om att mer än ett halvsekel framgångar inte får gå förlorade. Det är allvar nu. 60-årskrisen kan och måste bli ett mognadsprov för EU.